

Nota van toelichtingen op bestuurlijke langetermijnplanning 2025-2027

Versie: december 2025 (Q1 2026 tm Q1 2027 en nieuwe bestuursperiode)

Behandeling in AB: 17 december 2025

DM2007105

In deze nota van toelichtingen wordt per strategisch thema een toelichting gegeven op de bestuurlijke momenten die hiervoor nu op de langetermijnplanning zijn opgenomen, in het bijzonder de aanvullingen en wijzigingen die in deze actualisatieronde zijn doorgevoerd. De strategische thema's sluiten aan op het waterbeheerprogramma, het coalitieprogramma en de begroting.

Circulaire waterketen

De bestuurlijke momenten uit de kolom circulaire waterketen vormen een nadere uitwerking van Zuiveringsvisie 2050 en het strategisch zuiveringsplan uit 2025. Rondom Masterplan Nieuwegein worden te zijner tijd een aantal besismomenten toegevoegd aan deze langetermijnplanning. Welke en wanneer wordt momenteel nader uitgewerkt binnen dat traject.

Ten opzichte van de versie van de planning van juli 2025 zijn een aantal aanpassingen gedaan. De besluitvorming over Investeringskrediet fosfaatterugwinning SNB, Circulair Water Nieuwegein en extra dosering op 3 rioolwaterzuiveringsinstallaties in het kader van de Kaderrichtlijn Water zijn een kwartaal opgeschoven, omdat de voorbereiding hiervan meer tijd kost dan eerder voorzien. Deze voorbereiding is nodig om de voorstellen op te stellen / nader te onderbouwen.

Presentatie directeur omgevingsdienst in commissie

Het AB wil graag meer inzicht in de stand van zaken en aanzien van indirecte lozingen. Op verzoek van het AB is voor Q1 2026 een presentatie in de commissie Schoon Water door de directeur van de omgevingsdienst op de langetermijnplanning gezet. Het AB heeft aangegeven graag te willen zien dat in die presentatie dan uitdrukkelijk de link wordt gelegd met wat HDSR zelf meet (bijvoorbeeld op de zuiveringen).

Thema-avond Circulaire Waterketen

In Q3 2026 wordt een thema-avond circulaire waterketen ingepland. Op die thema-avond zal onder meer aandacht worden besteed aan de ambities versus de maakbaarheid hiervan en aan het faciliteren of produceren van grondstoffen. De intentie is om aan de hand van de thema-avond invulling te gaan geven aan de EU Richtlijn stedelijk afvalwater en de duurzaamheid- en circulariteitsdoelen 2050.

Oprichting Verdygo-entiteit

Toegevoegd in Q3 2026 is het voorstel om Verdygo (gestandaardiseerd en modulair bouwen van zuiveringen) te professionaliseren. Dit is nodig omdat steeds meer waterschappen de meerwaarde inzien van Verdygo en zich hierbij aansluiten. De bedoeling is om hiervoor een entiteit op te richten.

Aanpak medicijnresten

Om het AB nader voor te lichten over de instrumenten die HDSR tot haar beschikking heeft waar het gaat om het tegengaan van medicijnresten in het water, is al eerder voor Q3 2026 een bestuurlijk moment toegevoegd aan de langetermijnplanning. Dit wordt gecombineerd met het ophalen van investeringskrediet voor medicijnrestenverwijdering rwzi Woerden. De voorbereiding van dit project duurt door omstandigheden langer. Hierdoor schuiven de investeringsvoorstellen voor medicijnrestenverwijdering Utrecht en Leidse Rijn ook een jaar op.

Werkbezoek rioolwaterzuiveringsinstallatie

Voor Q4 2026 is een werkbezoek aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie Zeist op de langetermijnplanning gezet. Het doel van het bezoek is om het AB nader te informeren over (i) de rol die de zuivering speelt in het behalen van de ambities uit de zuiveringsvisie; en (ii) de bijdrage die de renovatie van de installatie levert aan het behalen van de doelstellingen van de kaderrichtlijn water. Aangezien de opstart van de Nereda-installatie plaatsvindt in de periode december 2026 tot februari 2027, is het voorstel om het werkbezoek in diezelfde periode te laten plaatsvinden.

Gezond water

Het hoofdthema onder gezond water is de kaderrichtlijn water (KRW). Omdat de ontwikkelingen op dit vlak snel gaan, nu ook landelijk steeds meer aandacht voor het onderwerp komt gezien de naderende deadline in 2027, kiezen we ervoor om het AB via het attenderingsbericht te informeren over de voortgang zodra er iets te melden is. In Q1 van 2025 is bestuurlijk het maatregelenpakket aangescherpt. Met het AB is afgesproken om ieder half jaar de voortgang van de maatregelen te bespreken, en vooruit te kijken naar de planvorming van de volgende KRW-planperiode 2028-2033.

Als onderdeel van de voortgangsrapportage Actieplan KRW september 2025 is een KRW-detailplanning gedeeld met het AB, waarop inzichtelijk gemaakt is wanneer welke informatie naar het AB komt. De KRW-planning versie 16 september 2025 is te raadplegen via de volgende link: [Document HDSR - Bijlage 1: Voortgangsrapportage Actieplan KRW - september 2025 \(DM2064589\) - iBabs Publieksportaal](#).

Ook op andere thema's die onderdeel uitmaken van het onderwerp gezond water staan bestuurlijke momenten op de langetermijnplanning.

Bezoek aan Aquon

Het eerder op de langetermijnplanning opgenomen bezoek aan Aquon is nu gezet op Q2 2026. Het doel van het bezoek is om het AB mee te nemen in wat we meten en monitoren en met welk doel, waarbij het AB in gesprek gaat met Aquon en met medewerkers van team Informatie & Kennis van HDSR. Het AB wordt hiermee ook in staat gesteld om het nieuwe pand van Aquon in Houten te bekijken.

Uitvoeringsprogramma gezond water

De evaluatie van het uitvoeringsprogramma gezond water van de stad Utrecht is voor Q1 2027 op de langetermijnplanning gezet. Dit is een goed ijkmoment om vast te stellen hoe een dergelijke intensieve samenwerking verloopt en welke doelen op waterkwaliteit van overig water zijn behaald. Waterbewustzijn en waterbeleving worden in dit uitvoeringsprogramma meegenomen.

Toekomstbestendig waterbeheer

Dit is een kolom die veel thema's omvat die allemaal bijdragen aan dit strategisch doel, o.a.:

- Klimaatbestendig gebied
- Wateroverlast
- Zoetwaterbeschikbaarheid
- Stroomopwaarts gebiedsgericht werken o.a. via NPLG en UPLG
- Water, bodem sturend
- Tegengaan bodemdaling veengebieden
- Grondwater

De bestuurlijke momenten worden hieronder nader toegelicht, in het bijzonder de aanvullingen en wijzigingen die in deze actualisatieronde zijn doorgevoerd, waarbij de volgorde van de hierboven genoemde thema's is aangehouden.

Klimaatbestendig gebied

Er staan verschillende bestuurlijke momenten op de langetermijnplanning met als doel het AB te informeren over dit onderwerp, met als bijzondere aandachtspunten wateroverlast en watertekort. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het verband tussen ambitie op het onderwerp wateroverlast en het inspelen op zoetwatertekorten. De volgende punten zijn aangepast en gewijzigd:

- De eerder voor Q1 2026 op de langetermijnplanning opgenomen informatienota inzake de maatregelen deltaprogramma zoetwater fase 3 wordt verschoven, aangezien de informatie later dan verwacht beschikbaar komt. Voor de komende deltabeslissing worden geen zoetwaterbeschikbaarheidsmaatregelen voorgesteld en dit bestuurlijke moment is dan ook komen te vervallen.
- De doorvertaling van resultaten hertoetsing normen wateroverlast schuift op van Q1/Q2 2026 naar Q2/Q3 2027 (nieuwe bestuursperiode).
- Er wordt gewerkt aan een herijking van de strategie wateroverlast. Het bestuursvoorstel hiervoor komt in Q4 2026 naar het AB.

Wateroverlast: baggeren

Er worden stappen gezet voor herziening van het baggerprogramma. In het kader van die herziening zal onder meer worden gekeken naar de vraag aan welke knoppen gedraaid kan worden waar het gaat om baggeren, hoe tegemoetgekomen kan worden aan wensen uit het gebied, hoe wordt omgegaan met de ontvangstplicht van particulieren en publieke partijen, en of hieraan gerelateerde waterschapstaken onder voorwaarden naar derden kunnen worden overgeheveld. Het AB heeft voor de zomer gevraagd om een beknopte visie baggeren. Er volgt in Q2 2026 een richtinggevend gesprek in de commissie omtrent de herziening. Vanwege het benodigde onderzoek en positiebepaling is dit verschoven van Q1 2026 naar Q2 2026. Nu hiervoor onvoldoende capaciteit beschikbaar is, zal hierop moeten worden ingehuurd.

Stroomopwaarts gebiedsgericht werken o.a. via NPLG en UPLG

Omdat er veel ontwikkelingen zijn binnen het programma Utrechts Programma Landelijk gebied (UPLG) en het AB heeft aangegeven hierbij nauw betrokken te willen blijven, is jaarlijks een werkbezoek op de langetermijnplanning gezet. Voor Q2 2026 is op de planning opgenomen dat het UPLG door de provincie zal worden vastgesteld; de bestuurlijke behandeling van het definitieve UPLG zal nog nader worden bepaald.

Water en bodem sturend

Op het onderwerp water en bodem sturend staat een werkbezoek op de langetermijnplanning in Q3 2026 om in kaart te brengen wat de stand van zaken is rondom verschillende ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder Rijnenburg en buitendijks bouwen. Dit werkbezoek is in vervolg op de thema-avond die plaatsvindt in Q4 2025.

Tegengaan bodemdaling veengebieden

Er is een ander speelveld ontstaan, het Rijk zet in op generieke maatregelen op bedrijfsniveau en de provincies willen meer top-down sturen naast de gebiedsgerichte bottom-up aanpak. Daarmee verandert de strategie van het aanpakken van het thema tegengaan van bodemdaling veengebieden. Dit thema wordt steeds meer een onderdeel van de integrale aanpak binnen het UPLG en ZHPLG en wordt meegenomen als opgave binnen de gebiedsagenda's. In Q3 2026 is de tussentijdse evaluatie hiervan geagendeerd. De evaluatie van de effecten van de maatregelen met betrekking tot het remmen van de bodemdaling is nog wel apart opgenomen, in Q3 2026.

Taskforce uitvoering veenweide

Op dit onderwerp wordt in Q12 2026 een richtinggevend gesprek c.q. consultatie gepland in de commissie. Daarbij wordt opgemerkt dat de provincie in de lead is, en op dit moment nog niet duidelijk is welke kant dit op zal gaan.

Strategische agenda grondwater

Op dit onderwerp wordt in Q2 2026 een consultatie gepland in de commissie. Deze consultatie wordt verschoven van Q1 naar Q2 2026, omdat het doorlopen van een zorgvuldig participatietraject meer tijd vraagt dan eerder was voorzien.

Nota peilbeheer

In 2024 heeft een evaluatie plaatsgevonden. Vervolgens is begin 2025 een AB-thema avond georganiseerd, gecombineerd over grondwater en peilbeheer. In dat kader is besproken dat eerst een strategische agenda grondwater wordt uitgewerkt (zie hierboven) en dat vervolgens wordt bepaald of de nota peilbeheer ook aanpassing behoeft. Dit is nu op de langetermijnplanning gezet voor Q3 2026.

Sterke Lekdijk / Waterveiligheid

Veel besluiten over Sterke Lekdijk zijn in de periode 2017-2025 al genomen door het algemeen bestuur, ook in te zien via deze links (AB, feb 2023):

[Document HDSR - Bestuursvoorstel Herzien besluitvormingsmatrix Sterke Lekdijk \(DM 1927562 v5\) - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

[Document HDSR - Gewijzigde besluitvormingsmatrix Sterke Lekdijk \(DM 1928579 v2\) - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

De diverse deeltrajecten naderen de uitvoeringsfase. De uitvoering van dijkversterking Salmsteke is afgerond en de uitvoering van dijkversterking Wijk bij Duurstede – Amerongen is gestart in 2025. Hierover wordt AB periodiek geïnformeerd via de separate tertaalrapportage via het attenderingsbericht.

Een nieuwe taak voor het algemeen bestuur onder de Omgevingswet is besluitvorming over de start van de administratieve onteigeningsprocedure. Deze zijn onder voorbehoud opgenomen in de langetermijnplanning. We streven namelijk naar minnelijke verwerving. Niet opgenomen zijn grondaankopen groter dan 1 miljoen euro, waarvan het nu niet is in te schatten of en wanneer dit plaats zal vinden. Op dit moment zijn deze niet voorzien.

Koffie in de Keet

Het project Sterke Lekdijk heeft gedurende een lange periode impact in de omgeving en het beheergebied van HDSR. Om het AB mee te nemen in dit complexe project, organiseren we sinds een aantal jaar "koffie in de keet". Op een locatie in het veld, lichten we de actuele werkzaamheden toe, maar gaan we ook in gesprek over de uitdagingen en dilemma's waar het project voor staat. Het AB kan tijdens Koffie in de Keet op een informele wijze in gesprek met de omgevingsmanagers van het project om de vragen te stellen die leven bij het AB.

Langetermijnstrategie waterveiligheid

In het Coalitieakkoord 2023 - 2027 is opgenomen: *Voor de nog langere termijn (na 2050) maken we de komende jaren een gezamenlijk beeld van de beleidsontwikkeling voor waterveiligheid en het (hoofd)watersysteem.* Hier wordt invulling aan gegeven door middel van een AB thema-avond in Q2 2026. Het doel van deze avond is enerzijds om de AB-leden te informeren over het gezamenlijke beeld van de beleidsontwikkeling van waterveiligheid en het (hoofd)watersysteem na 2050 en anderzijds wordt input opgehaald voor een strategie of position paper voor langetermijn waterveiligheid, in afstemming met de kerngroep WBP het nieuwe WBP, het NWP, het Deltaprogramma en het programma Ruimte voor de Rivier 2.0.

Duurzaamheid

De basis voor deze kolom vormt de visie duurzaamheid, die op 13 mei 2020 is vastgesteld door het algemeen bestuur. Ook valt de Regionaal Energie Strategie (RES) onder dit strategische thema. Op 9 april 2025 heeft de thema-avond duurzaamheid plaatsgevonden. In

vervolg daarop is in Q2 2026 een bestuurlijk moment ingepland waar het gaat om actualisatie van de visie duurzaamheid.

Digitale transformatie

Op het onderwerp digitale transformatie zijn meerdere bestuurlijke momenten op de langetermijnplanning gezet.

Digitale dienstverlening

De organisatie heeft als doel de digitale dienstverlening te verbeteren en te voldoen aan de wettelijke vereisten door middel van een breed gedragen dienstverleningsconcept. In Q1 2026 wordt de commissie hierover geconsulteerd. Agendapunten betreffen het bespreken van de uitkomsten en het vaststellen van de ambities voor het dienstverleningsconcept, inclusief het voorstel voor implementatie.

Digitale autonomie en afhankelijkheid

In Q3 2026 wordt een thema-avond Digitale autonomie en afhankelijkheid in relatie tot weerbaarheid op de langetermijnplanning gezet. Technologie biedt aanzienlijke kansen voor kwaliteitsverbetering en efficiëntie binnen het primaire proces. Daarnaast kan technologische innovatie bijdragen aan het opvangen van de gevolgen van vergrijzing. Tegelijkertijd groeit de afhankelijkheid van technische systemen. In een tijd waarin weerbaarheid essentieel is, dient te worden overwogen welke mate van autonomie noodzakelijk is en op welke wijze het waterschap zich robuust kan organiseren. Het is van belang om te evalueren of technologie onder crisissituaties nog toereikend is en wat dit betekent voor de primaire taken van het waterschap. Ook moet de digitale transformatie zodanig worden vormgegeven dat voordelen optimaal worden benut, zonder de robuustheid en weerbaarheid uit het oog te verliezen. De organisatie dient nu maatregelen te nemen om haar primaire taken efficiënt en effectief uit te voeren, met waarborging van de continuïteit van dienstverlening als uitgangspunt.

Op de thema-avond zullen verschillende strategische vraagstukken naar voren komen waarover het algemeen bestuur zich een beeld zal moeten vormen, waaronder:

- Welke keuzes zijn vereist binnen de gestelde (financiële) kaders?
- Op welke wijze wordt prioritering aangebracht?
- Welke acties dienen te worden ondernomen indien budgettaire beperkingen optreden?

Rendement op ICT-investeringen

In Q3 2026 wordt een evaluatie uitgevoerd van de in de afgelopen jaren ondernomen stappen en behaalde resultaten om de basis te versterken, te optimaliseren en technologische vernieuwingen toe te passen. In aansluiting daarop wordt beoordeeld of de huidige sturing en rapportage adequaat bijdragen aan een gezonde balans tussen het waarborgen van continuïteit in de dienstverlening, het benutten van technologische mogelijkheden en het realiseren van rendement op ICT-investeringen. Deze evaluatie komt ter consultatie naar de commissie.

Dierenwelzijn

De Ontwerp Nota dierenwelzijn is in ontwikkeling. In Q1 2026 komt de Ontwerp Nota dierenwelzijn naar verwachting naar het AB.

Bestuurlijke samenwerking en financiën

In deze kolom staan verordeningen, zoals de kostentoedelingsverordening onder het nieuwe belastingstelsel, en de waterschapsverordening, maar ook onderwerpen rond de bestuurlijke samenwerking, zoals reflectie en ontwikkeling van het bestuur.

De bestuurlijke momenten op de verschillende thema's worden hieronder in (zoveel mogelijk) chronologische volgorde besproken.

Waterbeheerprogramma

Verschillende kernmomenten in het proces voor het vaststellen van het nieuwe waterbeheerprogramma (WBP) zijn toegevoegd aan de langetermijnplanning. Na de startnotitie in Q4 2025 wordt in Q1 2026 een thema-avond WBP gepland. Daar staan twee vragen centraal. De eerste vraag is waar het WBP over moet gaan, om zo de basis te leggen voor verdere discussies en het bepalen welke onderwerpen er in het WBP aan bod moeten komen. De tweede vraag is wat we hoe gaan doen, met als doel om richting op te halen voor de inhoudelijke uitwerking van het WBP. Het definitieve ontwerp (gereed voor inspraak) van het WBP komt op de langetermijnplanning voor Q3/Q4 2026. In de nieuwe bestuursperiode worden het aangepaste ontwerp na inzage en het definitieve ontwerp aan het AB voorgelegd.

Waterbeheertaken bij derden

In Q2 2026 zal het AB worden geïnformeerd over mogelijke opties waar het gaat om het beleggen van waterbeheertaken bij derden. De fractievoorzitters hebben aangegeven hier ook meer inzicht in te willen krijgen. Dit bestuursvoorstel is verschoven van Q4 2025 naar Q2 2026.

Meerjaren financiële doorkijk: richting en stand van zaken ter voorbereiding op de voorjaarsnota

Het AB heeft kenbaar gemaakt nauw betrokken te willen zijn bij de richting van de voorjaarsnota; en dit is op de thema-avond van 19 maart 2025 ook toegezegd. Voor Q1 2026 is opnieuw een dergelijke thema-avond op de langetermijnplanning gezet waarop onder andere inzicht wordt gegeven in belangrijke externe ontwikkelingen die invloed hebben op het waterschap. In 2027 zal deze thema-avond met het oog op de waterschapsverkiezingen en een nieuw AB, waarschijnlijk plaatsvinden in Q2 en deze is voor nu ook op de langetermijnplanning geplaatst.

Dag van de Weerbaarheid

Op 31 maart 2026 organiseert HDSR een Dag van de Weerbaarheid. Als onderdeel daarvan zal ook een sessie worden georganiseerd voor het AB. Hierover komt op termijn meer informatie naar het AB.

Kwijtscheldingsverordening

In het AB van 21 december 2022 is een toezegging gedaan om in de volgende bestuursperiode de toepassing van de kwijtscheldingsverordening te evalueren zoals deze in BghU-verband door de deelnemers wordt gehanteerd. Het AB zal hierover nader worden geïnformeerd in Q2 2026.

Nota cultuurhistorie

De laatste evaluatie van de nota cultuurhistorie is verschenen in 2013. Naar aanleiding daarvan is het onderwerp ook verwerkt in de communicatie. Dat stelt het AB op prijs. Het AB heeft wel de wens om dit wat breder te trekken en een discussie te voeren in het AB over welke rol cultuurhistorie heeft binnen het waterschapswerk. Gaat cultuurhistorie over gebouwen, sluizen en dammen of ook over de geschiedenis van water & bodem en dus over het landschap? Heeft cultuurhistorie ook een rol bij bijvoorbeeld waterbeheer an sich, het aanleggen van nieuwe waterwegen, keringen? Welke rol heeft cultuurhistorie bij waterbewustzijn? Hoe ziet het AB de cultuurhistorie? Om die reden wordt er voor Q2 2026 een nota cultuurhistorie op de langetermijnplanning gezet.

Periodieke bestuurlijke momenten

Op de langetermijnplanning staan diverse bestuurlijke momenten met een cyclisch karakter. Deze worden hieronder toegelicht.

Waterschapsverordening

Per waterschap komt er één waterschapsverordening waar alle regels in staan over de fysieke leefomgeving binnen het beheergebied van het waterschap, zoals bijvoorbeeld voor waterkeringen, watergangen en grondwater. De waterschapsverordening is de opvolger van de keur en de bijbehorende uitvoeringsregels. Er komt jaarlijks een bestuursvoorstel naar het AB.

Planning & Control cyclus

De standaard momenten in de P&C cyclus, waaronder de voorjaarsnota en de jaarstukken, zijn omwille van de zichtbaarheid opgenomen op de langetermijnplanning.
